

"התאמת התורה לישראל"

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת במדבר

מדרגות בהופעת השכינה | גודל הופעת השכינה כגודל הציבור | הופעת השכינה השלמה בכלל ישראל | הכנה לתורה – להבין עניינו של עם ישראל | מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה אם נקראים בנים כשחוטאים | ציפיה ללימוד זכות ורחמים על ישראל | בחירה כללית | הכלל – עם ישראל לדורותיו | התאמת התורה לישראל | הקשר המוחלט בין ישראל לתורה

מדרגות בהופעת השכינה

אנחנו עדיין תחת הרושם של יום ירושלים, ועומדים בפתח הכניסה לחג השבועות, יום מתן תורה.

עניינה של ירושלים ועניינו של בית המקדש – מקום הקודש שבו השכינה שורה, ושורה שם תמיד. השכינה לא זזה ממקום המקדש גם אחרי שחרב הבית. ומצד שני, אמרו חכמינו זכרונם לברכה, שגם כשישראל בגלות, בכל מקום שגלו ישראל שכינה עימם (מגילה כט.).

הרמב"ם פוסק להלכה, שקדושה ראשונה של בית המקדש קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא. והטעם כי הקדושה של ירושלים והקדושה של בית המקדש זו קדושת שכינה, וקדושת שכינה לא מסתלקת. וקדושת ארץ ישראל שהיא לעניין מצוותיה, כשחרב בית ראשון, קדושה הראשונה לא קדשה לעתיד לבוא. ואחר

כך בקדושה שנייה לפי הרמב"ם גם הקדושה שבארץ ישראל קדשה לעתיד לבוא, אבל קדושת בית המקדש, שהיא קדושת השכינה, כבר בקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא.

ומצד שני, חכמים ואמרים שבבית ראשון הייתה שכינה אבל בבית שני לא הייתה שכינה (יומא ט:). חמישה דברים חסרו בבית שני, הארון, והכרובים, ואורים ותומים, וגם השכינה הייתה חסרה בבית שני (יומא כא:). אבל הרמב"ם אומר שהשכינה לא פסקה. וחז"ל אמרו (מגילה כט.) שבכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם. אז איפה נמצאת השכינה?

כמובן התשובה: מדרגות בהופעת השכינה.

בבית ראשון שכל ישראל היו בארץ ישראל, ובית המקדש בנוי וכל ישראל פונים אל בית המקדש, הייתה הופעת שכינה ממשית שלא הייתה כמותה. בבית שני, וגם אחרי חורבן הבית לא בטלה השכינה, אבל היא לא הופיעה באותה מדרגה של הופעה שהייתה בבית ראשון שהייתה כל כך מציאותית, מוחשית וחזקה. באופן יחסי כשמשווים את הופעת השכינה של בית שני להופעה בבית ראשון, זה נחשב שלא הייתה שכינה בבית שני. וכמובן שגם כשישראל בגלות שכינה עמהם, אבל זו לא אותה מדרגה של שכינה שבארץ ישראל. מדרגות מדרגות בהופעת השכינה. יושבים ועוסקים בתורה, ויש הופעת שכינה של עשרה שעוסקים בתורה, וכך ככל שגדל יותר הציבור יש יותר הופעת שכינה.

הופעת השכינה כגודל הציבור

המשנה במסכת ברכות (פרק ז משנה ג) אומרת שאם יושבים עשרה ומזמנים ביחד, מברכים אלוקינו, ואם יש רק שלושה, לא מזכירים אלוקינו. ולר' יוסי הגלילי, שאמנם לא נפסקה הלכה כמותו, אך ברעיון נכון מה שהוא אומר, שבמאה שיש הופעת שכינה יותר גדולה, אומרים 'ה' אלוקינו'. 'ה' אלוקינו', זו כבר הופעה עוד יותר גדולה. שיש אלף, אז אומרים "ה' אלוקינו אלוקי ישראל", עם ישראל

מופיע. ריבונו של עולם מופיע בתור אלוקי ישראל – שזו הופעה עוד יותר גדולה של הופעת שכינה. ואם יש ריבוא (עשרת אלפים) אז אומרים "ה' אלוקינו אלוקי ישראל אלוקי צבאות אלוקי הכרובים" כאן יש כבר כמה ביטויים: אלוקי צבאות אלוקי הכרובים. עם ישראל הוא צבאות ה', ה' הוציא צבאותיו מארץ מצרים. ככל שעם ישראל מופיע יותר, כך יש יותר הופעת השכינה. ובבית המקדש, שהוא המקום שבו כל ישראל מתרכזים, שם השכינה מופיעה בשלמות. זאת אומרת, זה לא רק עניין של המקום, זה עניין של ההופעה הישראלית שעם ישראל מופיע שם באחדות, אז מופיעה השכינה. מי מופיע את ריבונו של עולם בעולם? - עם ישראל. כנסת ישראל היא מופיעה. אחרת הקב"ה לא מופיע, הוא נסתר. יש טבע, יש המון כוחות בטבע, המון פלאים בטבע, אבל לא רואים את ריבונו של עולם. ועם ישראל הוא מזכיר ונושא את שם ה' בעולם, וככל שיש יותר ויותר אנשים מעם ישראל שמזכירים – יש יותר הופעת שכינה, והשיא של הופעת השכינה בארץ ישראל, בירושלים, בבית המקדש.

הופעת השכינה השלמה בכלל ישראל

כך יש לפרש את המדרש של חכמים במסכת ברכות (ח.): "אהב ה' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב" (תהילים פז, ב), אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה מכל משכנות בית יעקב. זאת אומרת, יש הרבה בתי מדרשות, יש כל מיני כוללים. יש כאלה שעוסקים בעיון ויש כאלה בבקיאות, יש תוכניות שונות, ומה הקב"ה אוהב יותר מהכול - הלכה - שערים המצוינים בהלכה. לכאורה כשאדם לומד מחשבה, עיון, והוא מתעמק בדברים ומתייגע, זה יותר מיוחד, ולמה דווקא שערים המצוינים בהלכה. התשובה היא, שההלכה היא המייחדת את כל ישראל. כל ישראל מקיימים אותה הלכה, מתפללים שלוש פעמים ביום, קוראים קריאת שמע כולם ביחד. לא ביחד באותו בית מדרש, אבל כל ישראל בכל יום ויום מקיימים את אותן ההלכות. ההלכה מחברת את כלל ישראל. הקב"ה אוהב את הכלל.

זה גם הפשט של הפסוק: "אֵהָב ה' שְׂעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מְשָׁכְנוֹת יַעֲקֹב" (שם). כלומר יש המון יישובים, המון משכנות, המון בתי כנסיות, אבל שערי ציון זה המקום שכולם מתכנסים, בשער כולם עוברים. ברחובות הצדדיים כל אחד יש לו מקום שהוא גר, יש לו את הסביבה שלו. אבל בשער העיר כולם עוברים. זה המקום המאחד, שמה גם יושבת הסנהדרין לדין. ובמקום שמאוחדים, השכינה שורה ומופיעה.

עם ישראל מופיע את השכינה. והשיא של השיא של הופעת השכינה הייתה במעמד הר סיני, שאז כל ישראל היו ביחד. בירושלים באופן עקרוני כולם באים לירושלים אבל זה לא בפועל. יש אנשים שלא יכולים לבוא, יש חולים, יש עיכובים. הזכרים מחויבים בעליה לרגל, לא כולם באים, ובכל זאת זה המקום הכי מרכזי. אבל עוד יותר מזה היה במעמד הר סיני. ההופעה האלוקית המיוחדת שהייתה במעמד הר סיני, הייתה חד פעמית. הקב"ה נגלה עלינו בהר סיני, וכל ישראל שומעים את הקולות ורואים ממש כאילו בעיניהם, כביכול רואים את הופעת השכינה, במדרגה הגדולה הזאת שכל ישראל נהיו נביאים. אבל לא סתם נביאים, יותר מכל הנביאים. מה שראתה שפחה בקריעת ים סוף, וגם במעמד הר סיני לא ראו הנביאים. וגם בנביאים יש מדרגות, יש ישעיהו ויש נביאים אחרים שרואים. יש מדברים ביד ה' יש כאלה שמתנבאים בפה, יש הופעות של נבואות שונות, והמדרגה הכי גדולה שהייתה, זה מעמד הר סיני. "וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר" (שמות יט, ב), כל ישראל ממש יחד, זאת הופעת השכינה הגדולה והעליונה ביותר שיכולה להיות, שריבונו של עולם נגלה אלינו.

הכנה לתורה – להבין עניינו של עם ישראל

אנחנו מתקרבים לחג השבועות, יום מתן תורה. ואנחנו נכנסים עכשיו לשלושת ימי ההגבלה, שעניינם התכונות, כמו שהיה במעמד הר סיני. וכל שנה ביום חג השבועות, אנחנו כאילו משחזרים את התחושות והרגשות של מעמד הר סיני.

וההתכוננות למתן תורה, כפי מה שלמדנו בבית מדרשנו, היא לזכור את הסגולה הישראלית. לזכור שעם ישראל הוא עם סגולה.

המהר"ל מדבר על זה בהרבה מקומות ובאופן מיוחד בפרק יא' בנצח ישראל. הוא נותן הגדרה: עם ישראל נקראים: "בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ד, כב), אין אומה אחרת שנקראת בנים. "ה' יתברך הוא אחד, ומאחר והבן הוא מן אמיתת עצמו, אשר אמיתת עצמו הוא אחד, ולכך בנו גם כן אחד". ביטוי זה כביכול שעם ישראל הוא מן אמיתת עצמו, הוא הבן האמיתי המופיע. הקב"ה הוא העילה, המקור, וגם עם ישראל הוא העילה האמיתית לעולם, יש עוד הופעות, אבל הקב"ה הוא אחד ועם ישראל הוא אחד.

המדרש אומר, והובא בתוספות בחגיגה דף ג. שלושה מעידים זה על זה. השבת, ישראל, וריבונו של עולם. הקב"ה והשבת מעידים על ישראל שהם אחד. עם ישראל והשבת מעידים על הקב"ה שהוא אחד. וכן הלאה. המהר"ל מסביר בכמה מקומות, שברית מוחלטת זה רק כשיש ברית של אחד עם אחד שאין דומה לו. כי אם זה עם שניים, זה כבר לא ברית מוחלטת אבסולוטית. והקב"ה כרת ברית עם ישראל, אז הם לא סתם בנים אלא 'בני בכורי ישראל', בכור יש אחד בלבד.

מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה אם בזמן של חטא, ישראל נקראים 'בנים'?

המהר"ל מביא את הגמרא במסכת קידושין: "בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" רבי יהודה אומר: בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם בנים, רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך קרויים בנים שנאמר בנים סכלים - אף על פי שהם סכלים והם עושים שטויות ונכשלים הם בנים, ואומר: "בְּנִים לֹא אֶמֶן בָּם" (דברים לב, כ) - אף על פי שאין אמון בהם הם בנים, ואומר "זָרַע מְרַעִים בְּנִים מְשַׁחֲתִים" (ישעיהו א, ד) - הם משחיתים אבל עדיין נקראים בנים, ולמה, כי הוא אומר "וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמַר לָהֶם לֹא עָמִי אַתֶּם יֵאָמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי" (הושע ב, א). זאת אומרת, שעם ישראל בכל המצבים שהם נמצאים, גם כשהם חוטאים הם עדיין בנים, זו דעתו של רבי

מאיר. ובספר תקנת השבים אומר שהלכה כרבי מאיר ומביא רשב"א בתשובה שאומר שהלכה כרבי מאיר, דהיינו שתמיד נקראים בנים.

אפשר להסביר שהמחלוקת בין רבי מאיר ורבי יהודה, שרבי יהודה אומר שאם חוטאים הם לא נקראים בנים, זו לא מחלוקת קיצונית, שרבי יהודה אומר שברגע שלא עושים רצונו של מקום, אז הם כבר לא בנים. אלא הוא אומר, שזה כמו שאבא רואה את הבן שלו שלא מתנהג כפי שמצפה ממנו, והוא הולך בדרך לא טובה, אז האבא אומר לו: 'אתה לא בן שלי'. איך הוא יכול להגיד 'אתה לא בן שלי'? וכי אפשר לא להיות בן? מה הוא בן של מישהו אחר? איך הוא נולד? אין לו אבא? הכוונה היא שלפי ההתנהגות שלו, שהוא לא עושה את מה שאביו אומר, אי אפשר לקרוא לו בן, אבל בוודאי שהוא בן! זו מציאות. אי אפשר לשנות את המציאות הזאת. זאת אומרת, שרבי יהודה מתכוון להגיד 'אתה לא בסדר', לכן קשה לקרוא לכם בנים כשאתם לא מתנהגים בסדר. רבי מאיר אומר זה חיצוני, אפילו אם הם משחיתים, אפילו עובדי עבודה זרה, זה חיצוני, זה יצר הרע, זה לא אמיתי. הם אחר כך יתחרטו, זה לא מה שהם באמת בפנימיות שלהם רוצים. ולכן הם תמיד נשארים בנים.

ציפיה ללימוד זכות ורחמים על ישראל

המהר"ל מביא את דברי הגמרא במסכת פסחים (פז). שמו"ר הרצ"ה היה מזכיר אותם על ההפטרה שהייתה לנו השבת, ההפטרה של פרשת במדבר, בהושע.

והגמרא אומרת: "תְּחַלַּת דְּבָר ה' בְּהוֹשֵׁעַ, וְכִי בְּהוֹשֵׁעַ דִּיבַר תַּחֲלִילָה, וְהָלֵא מִמֶּשֶׁה וְעַד הוֹשֵׁעַ כְּמֵה נְבִיאִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן תַּחֲלִילָה לְאַרְבַּעַה נְבִיאִים שֶׁנִּתְנַבְּאוּ בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק, וְאֵלּוּ הֵם: הוֹשֵׁעַ יִשְׁעִיהוּ עֲמוֹס וּמִיכָה. אָמַר לוֹ הַקַּב"ה לְהוֹשֵׁעַ: בְּנִיךָ חֲטָאוּ, וְהִיא לּוֹ לֹמַר בְּנִיךָ הֵם, בְּנֵי חֲנוּנִיךָ הֵם, בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, גִּלְגַּל רַחֲמֶיךָ עֲלֵיהֶם, וְלֹא דִי שְׁלֵא אָמַר לוֹ כֵּךְ אֵלֵא אָמַר לְפָנָיו רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כֹּל הָעוֹלָם שֶׁלְךָ הוּא הַעֲבִירָם בְּאוֹמָה אַחֲרָת".

הקב"ה אומר להושע, בניך חטאו, והושע במקום להגיד שישראל הם בניך, בני חנוניך, בני אברהם יצחק ויעקב, אומר לו, אם הם בניך וחטאו, תיקח אומה אחרת שלא חטאו במקומם.

"אמר הקב"ה: מה אעשה לזקן זה? הוא לא מבין.. "אומר לו קח לך אישה זונה והוליד לך בנים זנונים ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך, אם הוא יכול לשלוח, אף אני אשלח" - כלומר הקב"ה אומר, בוא נלמד אותו קצת לקח, זה מה שכתוב בפסוק: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח לְךָ אִשָּׁת זְנוּנִים וַיֵּלְדֵי זְנוּנִים" (הושע א, ב) וכתוב "וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת גִּמְרַ בַּת דְּבָלַיִם" (שם פס' ג) שהיא הייתה הכי מקולקלת, כולם היו מתעסקים איתה. ויש פירוט לא נעים בגמרא כמה הייתה מקולקלת. ועל פי צו ה' הוא נושא את האישה הזאת והיא יולדת לו בן, "וַתֵּהָר וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן: וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעָאֵל כִּי עוֹד מְעַט וַיִּפְקְדֵנִי אֶת דָּמִי יִזְרְעָאֵל עַל בֵּית יִהוּא" (שם פס' ד). זו נבואה, אני ציוויתי אותך לעשות פעולות כאלה שיבטאו את דבר הנבואה. אז תקרא שמו יזרעאל. "וְהִשְׁבֵּיתִי מַמְלַכּוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא רַחֲמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָשָׂא אִשָּׁא לָהֶם" (שם פס' ו). "וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֵּן וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא עָמִי כִּי אַתֶּם לֹא עָמִי וְאֲנֹכִי לֹא אָהֳיָה לָכֶם" (שם פס' ח - ט). אחר שנולדו שני בנים ובת אחת אמר לו הקב"ה: הושע, לא היה לך ללמוד ממשה רבך, שכיוון שדברתי עמו פירש מן האשה, אף אתה בדול עצמך ממנה. אמר לו: ריבונו של עולם יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה' - איך אני יכול לפרוש ממנה?

"אמר לו הקב"ה: מה אתה שאתך זונה, ובניך בני זנונים, ואין אתה יודע אם הם שלך או של אחרים" - ואתה לא יכול להיפרד ממנה - "כך ישראל שהם בני, בני בחוני, בני אברהם יצחק ויעקב, אחד מארבעה קניינים שקניתי בעולמי: תורה קניין אחד, שמים וארץ קניין אחד, בית המקדש קניין אחד, עם ישראל קניין אחד דכתיב " עם זו קְנִינִי" (שמות טו, טז) ואתה אמרת 'העבירים באומה אחרת'?"

ואז הושע הבין שהוא טועה. "כיוון שידע שחטא עמד לבקש רחמים על עצמו אמר לו הקב"ה: עד שאתה מבקש רחמים על עצמך, בקש רחמים על ישראל

שגזרתי עליהם שלוש גזירות בעבורך. עמד וביקש רחמים וביטל הגזירה, והתחיל לברכם שנאמר: "וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר לָהֶם לֹא עָמִי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי" וְגו' (הושע ב, א).

הבחירה באברהם בחירה כללית

יש כאן לימוד גדול. מה זה העבירם באומה אחרת - אין דבר כזה! עם ישראל זה עם ה', בניו בחוניו. הקב"ה עשה בחינות לאברהם יצחק ויעקב והם עמדו במבחנים, אבל לא רק בגלל זה, הקב"ה בחר בישראל בחירה מוחלטת. לכן כשהקב"ה דיבר עם אברהם אבינו בפעם הראשונה, לא מוזכר שאברהם היה צדיק, אברהם ישר, אברהם ירא שמיים ולכן הקב"ה בחר בו. אצל נח נזכר בהתחלה שהיה איש צדיק, "נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדוֹתָיו". אצל אברהם לא נזכר שהוא צדיק, ללמד אותך, שהקב"ה לא בחר באברהם כאיש פרטי אלא ככלל. ההבטחה שנתנה לאברהם ולאבות הייתה הבטחה כללית, "כִּי לְךָ וּלְיִצְחָק אֶתֵּן אֶת כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת" (בראשית כו, ג). הקב"ה בחר באומה הישראלית לדורותיה. הוא לא בחר באברהם וממילא הילדים שלו, הכול נמשך מהבחירה הזאת. הוא בחר בעם ישראל לדורותיו, ואברהם אבינו הוא המתחיל. זו בחירה כללית ולא בחירה פרטית, הפרט יכול לחטוא, יכול ליפול, הכלל של ישראל לא חוטא.

הכלל – עם ישראל לדורות

כל החטאים שישראל חטאו, אלו חטאים פרטיים. לא התאגדו יחד כל ישראל והחליטו מעכשיו לשנות את הדרך, וחלילה וחס לבחור בהשקפת עולם אחרת, באמונה אחרת. אף פעם זה לא קרה כזאת כציבור בישראל. יכולה להיות קבוצה שעוזבת את הדרך, זה עדיין לא ציבור. ציבור זה כלל ישראל, כלל ישראל תמיד נשאר נאמן לדרך שלו. יש פרטים שחוטאים, יש יצר הרע של עבודה זרה, שזה יצר הרע איום ונורא. יש יצר הרע של עריות שגם כן יצר הרע קשה מאוד, שצריך

הרבה כוחות להתגבר עליו, יש בזה מדרגות. והיצר הרע של עבודה זרה היה מאד חזק בדורות הקודמים. פשוט יצר הרע תקף, וחלק מישראל היו פוסחים בין עבודת ה' לעבודה זרה, וזה מה שאלהו אומר לעם "עַד מָתַי אֶתֶם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעָפִים" (מלכים א, יח, כא). זאת אומרת, לא שעזבו לגמרי את ריבונו של עולם, אלא שהתחברו עם כל מיני כוחות נמוכים. זה מושך, אבל זה יצר הרע. זה לא מה שהם באמת רוצים. במהות, ישראל הם קדושים, הם בניס לה', הבחירה האלוקית שהקב"ה בחר בישראל היא בגלל המהות שלהם. הקב"ה בחר בהם בגלל הטבע הסגולי שהם חלק מאמיתת עצמו, וזה לא יכול להשתנות, זה משהו עצמי מהותי. ובמשך כל הדורות יש לעם ישראל את הדרך שלו שהוא ממשיך בה, ואפילו שהרבה פעמים, חלקים מעם ישראל לא הלכו ממש בדרך, ונכשלו בעבירות חמורות ואפילו עבודה זרה, אבל העם כעם נשאר נאמן לדרכו לתורתו לאמונתו, לא עזב אותה. הציבור כציבור, וגם הפרטים שכן כל אחד מהם הוא חלק מהכלל, ומצד זה שהוא חלק מהכלל הוא כאילו מכריז שיש בורא עולם אחד. מהצד הפרטי שלו לפעמים יש כישלונות.

הלשון של המהר"ל (שם נצח ישראל פרק יא): "כבר אמרנו לך כי החטא הוא לפרטים בלבד, הם החוטאים, אבל שיסור בשביל הפרט שם בניס מן כלל ישראל, דבר זה אי אפשר".

היסוד הזה, הוא יסוד שצריך להתבונן בו. הכלל תמיד נשאר נאמן. "אברהם לא היה בחירה פרטית, רק באומה הישראלית שהם זרעו שהרי כתיב באותה בחירה "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל" (בראשית יב, ב), וזה בחירה כללית, ובחירה כמו זה אין תולה במעשים". המהר"ל חוזר על היסוד הזה כמה פעמים, להדגיש שההבטחות לאבות, לא היו הבטחה פרטית רק כללית: "כִּי לָךְ וּלְזַרְעֶךָ אֶתֶן אֶת כָּל הָאָרֶץ הָאֵל" וזה דביקות כללית דהיינו כלל האומה אין שינוי בכללי יש רק שינוי בפרטים".

הרעיון הזה של המהר"ל מסביר לנו את מה שאנחנו פוגשים ויכולים לשאול את עצמנו, הרי לפעמים אנחנו רואים ציבור גדול ואולי הרוב של הציבור שחוטא

וכו' אבל זה עדיין לא כלל, אלו פרטים, אמנם פרטים רבים. אבל הכלל זה עם ישראל לדורותיו, זה הדור הזה והדור הבא וכל הדורות, הכול ביחד, זו כל המציאות של עם ישראל. עם ישראל לעולם לא הפסיק את דרך האמונה. לא היה דור שלפחות חלק ממנו קטן או יותר גדול שהיה נאמן. תמיד היו כאלה שנשארו נאמנים. ואלה שלא נאמנים גם שהם הרבה בכמות, הם לא מבטאים את הדרך של ישראל, הם התרחקו, אבל עם ישראל המשיך בדרכו.

התאמת התורה לישראל

ולכן כיוון שהקב"ה רצה לתת תורה לעולם, והעולם לא יכול להתקיים בלי תורה, כי כל מגמת הבריאה היא שתהיה בעולם תורה. היה מוכרח שיהיה עם שבמהותו הוא מתאים לתורה. וזה מה שאמרו חז"ל (עבודה זרה ג.) ביום השישי, שהקב"ה התנה בשישי בסיוון, שאם יקבלו ישראל את התורה מוטב, ואם לא - אחזיר את העולם לתוהו ובוהו. כלומר, מגמת העולם שתופיע התורה, שיופיע אור ה' בעולם, ולכן מוכרח שיהיה בעולם עם ישראל שיקבל את התורה. עם שמוטבע בו הטבע הסגולי האלוקי שמתאים לתורה האלוקית. כמו שמוכרח שתהיה בעולם תורה, מוכרח שיהיו אנשים שמתאימים להופעתה, שעל ידם תופיע התורה. ועם ישראל קיבל את הטבע הסגולי שמתאים לתורה.

המהר"ל מסביר עוד דברים יותר עמוקים. המציאות של בריאת העולם מתחילה מאיזו נקודה ואחר כך משתלשלת מזה עוד השתלשלות ועוד השתלשלות ועוד ועוד. וההתחלה של הבריאה, זו כנסת ישראל, וממנה הכול נמשך. ישראל הם בנים בכורים, הם השורש.

כפיית הר כגיגית - הקשר המוחלט בין ישראל לתורה

אם ניגשים אל התורה מתוך גישה זו, שאנחנו עם ישראל ומתאימים לתורה בגלל הסגולה שלנו. כשעוסקים בתורה מתוך ההכרה הזאת, כל לימוד התורה מקבל

משמעות אחרת, מקבל משמעות עצמית. יש הבדל גדול אם הטבע שלנו, זה להיות שומרי תורה ומצוות, או אם אנחנו בוחרים. אם אנחנו בוחרים, הבחירה יכולה להשתנות. לעומת זאת, טבע לא משתנה. זאת אומרת, שאם לא הייתה לנו סגולה פנימית, קבלת התורה שלנו לא הייתה מוחלטת.

הקב"ה כפה על ישראל הר כגיגית (שבת פח.), ומה עניין הכפייה הזאת - מסביר המהר"ל, להגיד לנו שהקשר בין ישראל לתורה זה קשר מוחלט שלא יכול להשתנות. זה קשר כפוי, זה לא תלוי בכם, לא תלוי בהתנהגות, זה משהו עצמי. אמנם אתם רוצים לקיים את התורה, ואמרתם 'נעשה ונשמע', ואתם לא חוזרים בכם מהאמירה הזאת. אבל אני מודיע לכם שזה לא תלוי רק בכם, זה לא נובע מזה שאמרתם נעשה ונשמע. זה נובע מפני שהקשר שלכם לתורה הוא קשר מהותי, קשר מוחלט.

זאת ההקדמה, זאת ההכנה שלנו שאיתה אנחנו ניגשים לקבלת התורה, למעמד הר סיני מחדש. "וְהֵייתֶם לִי סֵגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים" (שמות יט, ה). "מִמְלַכְתּוֹת פְּהָגִים וְגוֹי קְדוֹשׁ". ומתוך הגישה הזאת "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות כ, ב).

שנזכה בעזרת ה' לחדש את הברית שלנו ולהעמיק אותה. ונזכה בעזרת ה' לחוג את חג השבועות בבית המקדש באופן היותר שלם והיותר מלא עם כל כלל ישראל, ואז תופיע השכינה באופן היותר גדול ויותר עליון בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו.